

Бизнес-жоба

Сыртқы киім өндірісі бойынша

желілер ашу

2012

МАЗМҰНЫ

КЕСТЕЛЕР ТІЗІМІ	3
СУРЕТТЕР ТІЗІМІ.....	4
Түйіндеме	5
2013	5
Кіріспе.....	6
2. Өнімді (қызметтерді) сипаттау	8
3. Өндіріс бағдарламасы	9
4. МАРКЕТИНГТІК ЖОСПАР.....	10
4.1. Өнімдер (қызметтер) нарығын сипаттау	10
4.2. Негізгі және ықтимал бәсекелестер	11
4.3. Нарықты күтуді болжмды бағалау, күтілетін өзгерістер	12
4.4. Маркетинг стратегиясы	12
5.Техникалық жоспарлау	14
5.1. Технологиялық үрдіс	14
5.2. Ғимараттар және құрылыстар	15
5.3. Жабдық және мүлік (техника)	16
5.4. Коммуникациялық инфрақұрылым.....	17
6. Ұйымдастыру тарауы	18
7. Жобаны іске асыру	19
7.1. Іске асыру жоспары	19
7.2. Жобаны іске асыру шығындары	19
8.Пайдалану шығындары	20
9. Жалпы және әкімшілік және пайдалану шығындары	21
10. Жобаны қаржылық-экономикалық талдау	23
10.1. Инвестициялар, жобаның табыстық – шығындық құрылымы және өзіндік құны.....	23
10.2. Мүмкін тәуекелдерді бағалау және баға түзілу әдістері.....	24
10.3. Бағаның түзілу әдістері	25
10.4. Жоба тиімділігінің қаржылық-экономикалық тиімділігінің көрсеткіштері.....	27
11. Әлеуметтік-экономикалық және экологиялық ықпал	29
11.1. Жобаның әлеуметтік-экономикалық мәні.....	29
12.2 Қоршаған ортаға ықпалы	29

КЕСТЕЛЕР ТІЗІМІ

1-кесте – Цехтың жоспарлы өнімдер сұрыпталымы	8
2-кесте–Өндірістің жылдар бойынша жоспарлы бағдарламасы	9
3-кесте–Өнімнің жоспарлы бағалары	9
4-кесте–Өскемен нарығына негізгі киім жеткізушілер тізімі.....	11
5-кесте–Жобаны SWOT-талдау	13
6-кесте–Цехқа арналған жабдықтар тізімі	16
7-кесте–Жобаны іске асырудың күнтізбелік жоспары.....	19
8-кесте - 2013 ж. инвестициялық шығындар.....	19
9-кесте–Айлық ауыспалы шығындар, ҚҚС-сыз	20
10-кесте – Айына жалпы, пайдалану және әкімшілік шығындары, мың тг.	21
11-кесте–Еңбек ақы шығындарын есептеу, мың,тг	21
12-кесте – Капиталдағы қажеттілік, теңге	23
13-кесте – Еңбеақы қоры, теңге	24
14-кесте–Жобалық тәуекелдерді талдау	24
15-кесте–Өзіндік құн құрылымы.....	25
16-кесте–Өндіріс және іске асыру құрылымы.....	26
17-кесте–Жоба шеңберіндегі табиғатты қорғау іс-шараларын іске асыру кестесі	30

СУРЕТТЕР ТІЗІМІ

1-сурет–ҚР тоқыма бұйымдары, киімдердің физикалық көлемдерінің индекстері, %..	10
2-сурет–Экономика секторлары бойынша Өскемен қаласындағы жұмыспен қамтылған тұрғындар құрылымы, %.....	11
3-сурет - Кәсіпорынның ұйымдастырушылық құрылымы.....	18

«ДАМУ» ҚОРЫ» АҚ

Түйіндеме

Жоба концепциясы Қазақстан Республикасының Өскемен қаласында сырт киім (бұдан әрі мәтін бойынша – киім) өндірісі бойынша цех ашуды қарастырады.

Цехпен өндірілетін киімнің негізгі түрлері плащтар және кашемир пальто болады.

Соңыра өндірілетін өнімнің сұрыпталымына киімнің басқа түрлері қосыла алады.

Жоспарлы цехтың мақсатты тобы дүкендер, бутиктер болып табылады.

Жоба бойынша жалпы инвестициялық шығындар келесілерді қамтиды:

Шығындар, мың.тг.	2013
Негізгі капиталға инвестициялар	2 745
Айналымдық капитал	998
Барлығы	3 744

Жобаны қаржыландыру қатыстырылған қаржы есебінен жоспарланып отыр.

Қаржыландыру көзі, мың.тг.	Сумма	Кезең	Үлес
Қатыстырылған қаражат	2 745	01.2013	78%
Қатыстырылған қаражат	998	01.2013	22%
Барлығы	3 744		100%

Кәсіпорын қызметі тиімділігінің көрсеткіштері жобаның 5- жылына.

Жылдықтазапайда (5 жылға), мың .тг.	13 103
Активтер рентабельділігі	22%

Инвестицияланған капиталдың таза дисконтталған табысы 5 жылда 9% дисконттаумөлшерлемесінде 45 839 мың. тг. құрады

Табыстылықтың ішкі нормасы (IRR)	25%
Таза ағымдық құны (NPV), мың. тг.	44 202
Жобаның өтелімділігі (дисконтталған), жыл	0,4

Экономикалық тұрғыдан жоба келесілерге жағдай жасайды:

- Өскеменде 7 жұмыс орнын құруға;

- Өскемен бюджетіне қосымша табыстардың түсуіне;

Жобаның әлеуметтік әсерлері арасында келесілерді атап өтуге болады.

- сапалы киімдегі тоқыма өнімі нарығының қажеттіліктерін қанағаттандыру.

Кіріспе

Ұзақ уақыт бойы (КСРО кәсіпорындарында) киімге талап, қаражатты бөлу және беру нормалары қатаң реттелді. 90-жылдар киім мен аяқ киімнің бұрын болмаған сан алуандығын, соның ішінде импорттықты әкеліп қана қоймады, сонымен қатар киімге көптеген талаптардағы қызу дүрбелеңді тудырды. Сарапшылар бүгінде біртұтас стандарттың жетіспеушілігі, киім таңдауда белгілердің жоқтығы туралы сөз етеді. Қазіргі адамдар киім алу үшін бекітілген отбасылық бюджет шеңберінде белгілі бір батылдықты және бастаманы көрсетуге мәжбүр.

Киімдерді ұсынатын компаниялардың дизайнерлері бір жерде отырмайтынын да мойындау қажет. Костюмдер, пальто, плащ және киімнің басқа да түрлерінің каталогтары бүгінде түстердің, әр түрлі үлгілердің кең сұрыпталымымен, маталармен, фурнитурамен, безектер және басқа «тапсырыс» мүмкіндіктерінің жинағымен түрленеді. Киімнің қазіргі үлгімі – қолайлылық, ыңғайлылық, стиль және қажетті қорғаныш қасиеттерін біртұтас біріктіруге әрекет ету.

Өзіндік революцияны киімдегі сәннен де атап өтуге болады. Бұл жерде біз түстердің нағыз үйлесімін көреміз – әр түрлі реңктгеі қызыл, жасыл, көк пальтолар мен костюмдер ұсынылады. Тіпті қара пальтоның өзін қызықсыз деуге болмас, әдеттен тыс пішім, үйлесімді безек, кесте және ашық фурнитура.

Қазіргі тұтынушы киім және аяқ киім нарығының даму бағытын анықтайды. Жастардың сырт келбетіне жаңа талаптар компаниялардың басым бөлігіне жаңа қызметті – қазіргі стилді өзірлеуді тудырды. Белгілі бір түстер гаммасы, біртұтас стиль, логотиптің міндетті түрде бар болуы – енді қарапайым дәстүрліден (костюмдер, пальтолар) арнайы тағайындаудағы кәсіби кешендерге дейін қысқы және жазғы маусымдардың барлық үлгілері (жол қызметтері, автосервис, күзет құрылымдары және т.б. қызметкерлері үшін).

1. Жобаның концепциясы

Жобаның концепциясы киім өндірісі бойынша цехты ашуды қарастырады.

Цехта өндірілетін киімнің негізгі түрлері келесілер болады:

- пальто;
- плащтар (келешекте).

Кейіннен өндірілетін өнім сұрыпталымына киімнің келесі түрлері қосыла алады.

Жоспарлы цехтың мақсатты тобы дүкендер, бутиктер, стоктар, сауда орталықтары болады.

Жоба бастамашысы болып табылатын компаниямен – сондай-ақ мемлекеттік ұйымдардың әр түрлі салаларындағы киімді сатып алу бойынша Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алуларына қатысу жоспарлануда, осы арқылы сатылатын тауардың саны да , сұрыпталымы да маңызды түрде артады.

Цех жалпы ауданы 120 шаршы метр жалға алынған ғимаратта орналастырады.

Аталған бизнес-жоспар басшылықтың әрекет етуінің түпкілікті нұсқасы болып табылмайды, те осындай бизнес-идеяның ықтимал даму мүмкіндігін ғана көрсетеді. Сол себепті осы жобаны іске асыруда өзгерістер орын алуы мүмкін, олар сату бағдарламалары, сондай-ақ шығарылатын өнім ассортименттері болуы мүмкін. Шығарылғалы отырған өнімнің бәсекеге қабілетті артықшылығын, сондай-ақ сатып алынатын жабдықтың айрықша ерекшеліктерін толық ашуы керек.

2. Өнімді (қызметтерді) сипаттау

Кимінің негізгі тағайындалуы –ауа-райы шарттарынан қорғау, жылуды кепілдендіру, гардеробтың қандай да бір затына ие болатын адамның эстетикасы.

Нарықты сапалы және сенімді киіммен қамтамасыз ету өндірістік қажеттілік болып табылады. Бұдан басқа, аталған нарықты бәсекелес және динамикалы ететін үлгілер және өндіруші компаниялардың үлкен саны бүгінде орын алған деп сенімділікпен айтуға болады.

Киім адам ағзасының қалыпты қызмет етуін сақтай отырып, қорғаныш қызметін орындауы тиіс.

Бұл киім қорғай отырып, сонымен қатар адамның өмір сүру қызметіне қосымша кедергілер тудырмау керектігін білдіреді. Көп қорғаныш пен барынша аз қолайсыздықтың арақатынасын іздеуге көптеген адамдар – технологтар, дизайнерлер, химиктер, тігіншілер көп күш салады. Киім –бұл тек адам үшін қоршаған ортадан қорғайтын киім ғана емес, сонымен қатар әр жекелеген адамның имиджін тудыру.

Мысалы, мемлекеттік қызметкерлердің киімі (костюм, пальто, жейделер), даяшылар және аспансеріктердің униформасы –бұл дәл сондай киім. Ол компания стилін көрсетеді, оның қызметкерлерін басқа адамдар тобынан бөліп көрсетеді.

Қызметкерлердің тартымды униформасы компанияның есте қалуын кепілдендіреді. Ал осындай киімнің әр түрлі арнайы қасиеттері қорғаныш құралы ретінде, адамдарды қандай да бір теріс ықпалдан қорғауға көмектеседі.

Пальто. Қара түс — байсалдылық және жоғары сенімділік түсі. Ақ медициналық пальто — бұл медициналық қызметкер беделінің ажырамас бөлігі, оның визит карточкасы.

Цехтың жоспарлы өнімінің сұрыпталымы 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте – Цехтың жоспарлы өнімінің сұрыпталымы

Атауы	Түрі
Пальто	Классикалық
Плащ (келешекте)	Классикалық

3. Өндіріс бағдарламасы

2-кестеде жобаны іске асыру жылдары бойынша өндірістің жоспарлы бағдарламасы ұсынылған.

2-кесте–Жылдар бойынша өндірістің жоспарлы бағдарламасы

Көрсеткіш	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018
Қуаттылық, %	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Пальто, дана	1 729	1 729	1 729	1 729	1 729	1 729
Сатудың болжамды көлемі	1 210	1 210	1 210	1 210	1 210	1 210

Сату бағдарламасы өткізілген маркетингтік зерттеулердің нәтижелері негізінде (киім үлгісіндегі тұтынушылардың ұнатуын анықтау мақсатымен), сондай-ақ жарнамалық акциялар арқылы жүзеге асырылады.

Бағаны қалыптастыруда олардың табыстарының орташа деңгейімен анықталатын тұтынушылардың сатып алу қабілеттілігі ескерілді.

Бағалардың қалыптасуы нарықтық бағаларға және өнімнің толық өзіндік құнына негізделген.

3-кесте–Өнімге жоспарлы бағалар

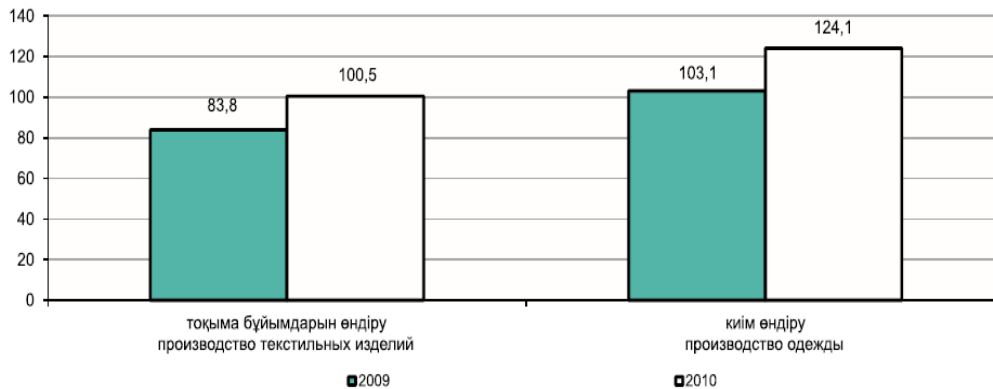
Атауы	Мәні , тг.
Пальто	45 000

Бағдарламаны есептеуде инфляцияны сату назарға алынбады, себебі инфляциямен байланысты бағаның өсуі тепе-тең түрде кәсіпорынның сату бағаларының ұлғаюында көрінеді.

4. МАРКЕТИНГТІК ЖОСПАР

4.1. Өнімдер (қызметтер) нарығын сипаттау

ҚР тоқыма бұйымдар және киімдердің физикалық көлемінің индекстері 2010 жылы 2009 жылмен салыстырғанда ұлғайған. Сөйтіп, тоқыма бұйымдары өндірісінің индексі 2009 жылы 83,8%, 2010 жылы – 103,1% (ұлғаю 23%) құрады. Киім өндірісінің индексі 2010 жылы 2009 жылмен салыстырғанда 23,5% (1-сурет) артты.

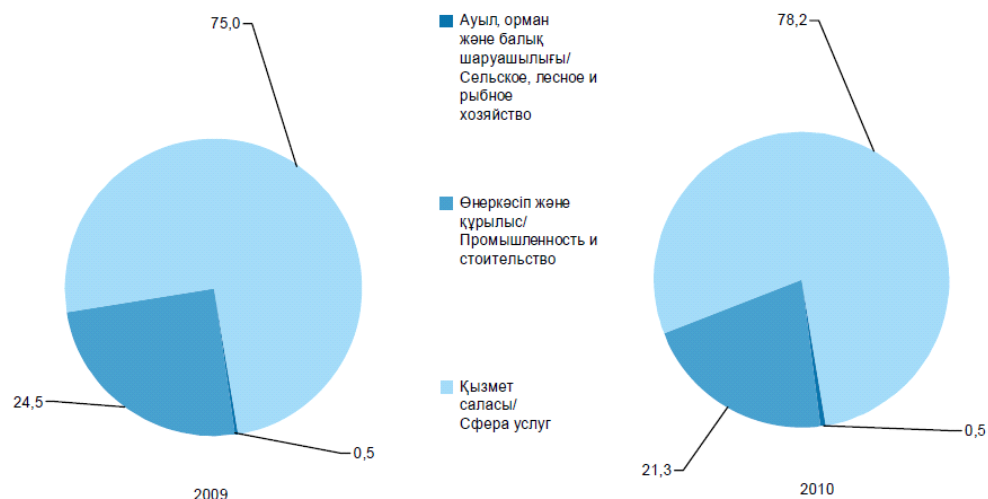
1-сурет–ҚР тоқыма бұйымдары, киімдер өндірісінің физикалық көлемінің индекстері, %

Көзі: ҚР Статистика жөніндегі агенттігі

Кәсіпорын өнімдерінің тұтынушылары Өскемен қаласының сауда кәсіпорындары болатындықтан осы қаладағы еңбек нарығын қарастыру мақсатты болады.

Өскеменде ірі және орташа кәсіпорындарға 2012 жылғы қыркүйекте 10,0 мың адам қабылданған, әр түрлі себептер бойынша 9,7 мың адам шыққан.

Өскемен қаласындағы экономика секторлары бойынша жұмыспен қамтылған тұрғындар құрылымы 2-суретте көрсетілген.

2-сурет–Экономика секторлары бойынша Өскемен қаласындағы жұмыспен қамтылған тұрғындардың құрылымы, %

Көзі: Өскемен қаласындағы Статистика департаменті

Әрі қарай Қазақстан Республикасындағы және Өскемен қаласындағы сыртқы киім нарығының жағдайын, атап айтқанда кәсіпорынның әр түрлі жастағы топтар үшін киім шығаратынын қарастырамыз.

Қазақстан Республикасы тұрғындарының аталған өніммен 2011 жылы қамтамасыз етілуі 10 000 адамға 21 000 адамды құрады. Жалпы алғанда республика бойынша сыртқы киімнің бөлшектік сауда қызметтерін 62,2 мың бутиктер және дүкендер, 159 мың жеке сауда дүңгіршіктері жүргізеді.

2011 жылдың аяғында республикада сыртқы киім саудасымен айналысатын 5 417 дүкен әрекет етті.

4.2. Негізгі және ықтимал бәсекелестер

Кәсіпорынның негізгі бәсекелестері Өскемендегі киім өндіруші-компаниялар болып табылады.

4-кесте–Өскемен нарығындағы негізгі жеткізушілер тізімі

Өндіруші мемлекет	Сапалық сипаттамалар	Қазақстанда сату бағасы
Қытай Түркия	20 % жүн 80% полиэстер 95% жүн Вирджиния және 5% жібек	теңге 45 000нан 80 000 теңгеге дейін
Қазақстан Жоба әкімшісі	90% кашемир 10% жүн	35 000 – 45 000 теңге

Көзі: Info-Price LTD

Құрылатын кәсіпорынның негізгі артықшылықтары келесілер болып табылады:

- Бұйымдарды тігуге арналған сапалы шикізатты пайдалану есебінен шығарылатын өнім сапасы;

- Саналы бағалар, тұрақты клиенттер үшін жеңілдіктер;
- Кәсіпорын персоналының кәсібилігі.

4.3. Нарықты күтуді болжмды бағалау, күтілетін өзгерістер

Мемлекеттің бәсекелес артықшылықтарын талдау нәтижелері бойынша, тоқыма өнеркәсібі барынша келешекті жеті кластердің бірі ретінде анықталған.

Қазақстандық тоқыма өнеркәсібі саланы жетістікті дамыту үшін үлкен әлеуетке ие, өндірістегі барынша төмен көрсеткіштерді ескере отырып, өндірілетін өнімнің өткізілуінің ықтимал нарықтарына және шикізатқа жақын болу, тартымды инвестициялық климат, дамыған көліктік инфрақұрылымға ие. Қазақстан тоқыма индустриясын дамыту үшін нарықтық мүмкіндіктердің жақсы аумағына ие.

4.4. Маркетинг стратегиясы

Жобаланатын цехтың басты мақсаты нарыққа өту және онда өмір сүрі болып табылады.

Жылжудың негізгі әдісі ретінде қызықтыратын мақсатты топтарға тікелей жарнаманы пайдалану қажет. Бұл үшін келесілерді қолдануға болады:

- цех туралы жарнама материалдарын және оның өнімі бойынша жарнамалық-техникалық құжаттаманы тарату;

- тендерлерге, атап айтқанда мемлекеттік ұйымдар және мекемелермен өткізілетін тендерлерге қатысу;

- тегін ғаламтор-қорларында кәсіпорын туралы ақпаратты орналастыру, тегін жарнамалар беру.

Кәсіпорындағы өнімді іске асыруды ұйымдастыру келесі қағидаларды ескеру арқылы жүзеге асыру болжануда:

1. Бәсекеге қабілеттіліктің тұрақты мониторингі және оны жетілдірумен жұмыс;

2. Сұранысты қалыптастыру бойынша шаралар кешенін пайдалану және тұрақты клиенттерді бекіту және беделді қалыптастыру, сұранысты қалыптастыру және өткізуге ынталандыру бойынша шаралар кешенін пайдалану.

Сұранысты қалыптастыру және өткізуді ынталандыру келесі сәттерден туындайды:

- басқалармен салыстыру бойынша бағалардың салыстырмалы төмен деңгейі;
- Білікті персонал;
- Қазіргі жабдық;

- Киімді жеткізуге тендерге қатысу;
- Сұранысты ынталандыру бойынша бағдарламаларды іске асыру.

Штатта сатушы қарастырылған, ол цехке келетін клиенттерге қызмет көрсететін болады. Кәсіпорын жоспарларында – бөлшектік сатушыларды әріптестікке тарту (дүкендер, бутиктер).

5-кесте–Жобаны SWOT-талдау

Сыртқы орта	Мүмкіндіктер	Өндірістік қуаттылықты кеңейту. Шығарылатын өнімнің сұрыпталымын ұлғайту.
	Тәуекелдер	Ұқсас өнімді шығару бойынша ірі өндірістерді ұйымдастыру. Импорт үлесін ұлғайту (импорттық өнімді тұтыну үлесін ұлғайту).
Ішкі орта	Басымдылықтар	Жоғары технологиялы және қазіргі жабдықты пайдалану. Бұйымдарды тігу үшін сапалы материалды пайдалану.
	Кемшіліктер	Кәсіпорынның танымастай өзгеруі (жаңа жоба). Шикізатқа бағадан тәуелділік.

«ДАМУ» ҚОРЫ

5. Техникалық жоспарлау

5.1. Технологиялық үрдіс

Пальто тігу технологиясы

Пальтоны өңдеудің технологиялық реттілігін қарастырайық.

1. Ұсақ детальдарды әзірлеу

1.1. 5 мм жиектеме сала отырып, жоғары жаға мен төменгі жағаны құрастырып тігу.

1.2. жағаның бұрыштарында әдіппен қашап, жағаны айналдыру.

1.3. тігісі 5 мм Ш жағасының шеті бойынша өңдеу жолын тігу.

1.4. Ішкі жаға астын торлау.

1.5. Жандарының бүйірлік тігістері бойынша тіліктерді өңдеуге әдіптерді қашау.

1.6. Жабық кесікпен бүктеуге тігістердің кіру жолы бойынша өңдеу жиектемесін тіге отырып қалталар тігу.

1.7. Жоғарғы сөрешелердің бүйірлік бөліктеріне төменгі шетін қашау,

1.8. Жанының төменгі бүйірлік бөліктерін қалтаның төмен сызығы бойынша тігу, сонымен қатар бүйірлік жандары бойынша қалталарды бекіту.

1.9. Қол тігістерінің төменгі жағындағы бүктеуге жабық кесіпен бөлу жиектемесін сала отырып тігу.

1.10. Екі жағы бойынша жартылай белбеуді тігу, оларды ұзындығы бойынша екі қабаттап салу.

1.11. Ілгек тігу.

2. Бұйымды құрастыру

2.1. Жандрының бедерлерін тігу.

2.2. Қалтаны сол жаққа тігу.

2.3. Арқа бедерлерін тігу.

2.4. Арқаның бүйірлік кесіктеріне жартылай белбеуді тігу.

2.5. Иық тігістерін тігу.

2.6. Жең ойындысына қолды тігу.

2.7. Мойынға жағаны тігу.

2.8. Бүйірлік жіктерді және қол кесіктерін тігу.

2.9. Жаға асты ойықтарын айналдыр.

2.10. Өңдеу жолын жаға шеті бойынша қою, біруақытта жаға жігін ілгекті сала отырып мойынға тігу.

2.11. Бұйымның төменгі жағын жабық тілікті бұгумен тігу.

2.12. Кесікті өңдей отырып, жанына және арқасына әдіптерді тігу.

2.13. Кері тігіспен қолдың артқы тілігіне бүйірлік кесіктерді тігу тігістерімен әдіптерді тігу.

2.14. Оі жақтан ілгекті торлау.

2.15. Ілгектерге сәйкес түймелер тігу.

2.16. Бұйымды ылғалды-жылулы өңдеу.

Жаға және жаға асты көлденең жіп бойынша пішіледі. Жаға асты ені 7,5 см және кесік ұзындығы бойынша.

Белбеу ені және ұзындығы 8 см болып пішіледі, белінің шеңбері 15 см. артық, яғни $38 * 2 + 15 = 91$ см. Қолға манжеталар ені 13 см және ұзындығы 27 см пішіледі. Жең манжетаралы ені 13 см және ұзындығы 36 см. Манжета және манежт астылары үлестік жіп бойынша пішіледі.

Пішілген детальдарда адыңғы жақ қымтаулы тігісті және қалталардың тігілген орнын белгілейді және артқы бөлігінде қымтаулы тігістерді қамтиды.

Жанындағы қымтаулы тігстер көктеліп, ішінен тігіледі. Қалтаны алдыңғы жақтың сол жағынан тігеді (белгіленген орын бойынша). Белгіленген орындар бойынша бүйірлік қалталарды қояды және алдыңғы ұшының алдыңғы жағына, төменген және бүйірлік шетіне кертіліп тігіледі. Жаға астын көктеп, бет жағымен үстіңгіден төменгі кертікке дейін тігіледі және ішіне айналдырады. Жаға астының кесілген ұшын 0,7 см бүктейді және тігеді.

Арқада қымтаулы тігіс тігеді және арқаның төменгі жағынан көмкерілген жікті ені 2 - 2,5 см. Өңдейді. Иық жіктері тігін жіктерімен тігіледі, арқаның бүгілген жігі тігіледі.

Үстіңгі жағаны ені 0,7 см жаға асты жігімен тігеді, оны бет жағына айналдырып, шетінен көктейді.

Жаға астын мойынға көктейді (мойын бойынша), жаға астына тігеді. Жоғары жағаның кесілген ұшын 0,7 см бүгеді және тігеді, жаға асты сырмасының тігісін жаба отырып тігеді. Жоғары жағаны ені 0,2 - 0,3 см тігістің шеті бойынша тігеді.

Кертіктен мүсінге дейін бүйірлік кесіктер бойынша артқы жақтарына құрастырып тігеді, оларды ішіне айналдырып қайта тігеді. Кертіктен төмеге дейін алдыңғы және артқы бөліктеріндегі бүйірлік кесіктерді астына ені 0,5 см көмкерліген тігіспен тігеді.

Одан кейін арқаның бет жағын алдыңғы бөлігінің бет жағына беттестіреді, ал ал артқы бөлікы алдыңғы бөлікке қояды және жең ойындысынан төменгі сызыққа дейін бүйірлік жіктерді көктейді.

Жеңнің асты бойынша енінің артық қалғандарын тесікке салады, манжетаны ішіне қояды және ені 0,7 см тігіспен тігеді. Манжетаның кесінді ұшын 0,5 см. бүгеді және шетіне тігеді.

5.2.Ғимараттар және құрылыстар

Болжамды цехты шамамен 120 шаршы метр ауданды жалға алынған тұрғын емес ғимаратқа орналастыру жоспарлануда. Өндірістік үрдістің ерекшелігіне қарай ғимарат өртке қарсы қауіпсіздік жүйесімен қамтылады. Ғимарат тікелей киім тігуден ғана тұрады.

irr.kz и satu.kz интернет-қорлары негізінде өндірістік ғимаратты жалға алудың орташа құны айына 800-1000 тг./м2 құрайтыны анықталды. Осыған байланысты кәсіпорынның тұрақты шығындарына жалгерлік мөлшерлеме айына 833 тг/м2.

5.3. Жабдық және мүлік (техника)

Киім өндірісі бойынша тігін цехын құру бойынша жобаны іске асыру үшін – жоба ұйымдастырушыларымен «ТІГІН МАШИНАЛАР ҮЙІ» компаниясының дүкенінен тігін жабдықтарын сатып алу жоспарлануда (ҚР, Өскемен қаласы, Жеңіс даңғылы, 47), ол 1993 жылдан бастап қызмет етеді және Қазақстан Республикасының аумағындағы тігін техникасының жалғыз ресми жеткізушісі болып табылады және келесі әлемде танымал тігін машиналары мен тігін жіптері өкілдерінің айрықша өкілі:

BERNINAINTERNATIONALAG (Швейцария) – «BERNINA», «Bernette» және «VERITAS» сауда таңбаларымен

AISIN EUROPE SA (Австрия) – «TOYOTA» концерніне «TOYOTA» сауда маркасымен енеді.

AMANN Group (Германия).

Сонымен қатар, кәсіпорын жабдықты «Швейторг-Усть-Каменогорск» ЖШС компаниясынан да сатып алуды жоспарлап отыр (ҚР, Өскемен қаласы, Темирязов көшесі, 31-үй).

Жабдықтар тізімі және оларды сатып алу шығындары 6-кестеде көрсетілген.

6-кесте – Цехқа арналған жабдықтар тізімі

Атауы	Саны	Баға, мың.теңге	Сомасы, мың. теңге
<u>Bernette E66</u> тігін машинасы	10	42	420
Оверлок	2	77	154
<u>BERNINA 1150MDA</u> Көзді ілгектер дайындауға арналған өнеркәсіптік тігін машинасы Turical GT9820	1	2 100	2 100
Пресс Anysew AS - F500 220 V	1	290	290
Қима қылышты пышақ Juke	1	56	56
Harmony SM/PSA 2150 AP үтікті вакуум аспирациялы және бугенераторлы, жұмыс бетін қыздырумен өнеркәсіптік үтіктеу тақтасы	2	127,5	255
Тефлон астар	2	2,7	5,4
Қима дискті пышақ Anysew RSD 100	1	16	16
Қима дискті пышақ Anysew RSD 70	1	13	13
Магнит түрінде бекітілетін светодиодты шам Boshite TD-18B	2	3,5	7
Кесу үстелі	2	25	50
Жұмыс үстелі	10	15	150
Орындық	10	8	80

Шкаф	2	30	60
Жиыны			3 464

Жабдық бағасы Өскемен қаласындағы Орталық нарығындағы бағаға шолулар және талдау нәтижелері негізінде, «Тігін машиналар үйінің» ресми сайты, сондай-ақ «Швейторг-Усть-Каменогорск» компаниясымен ұсынылған коммерциялық ұсыныс негізінде көрсетілген.

5.4.Коммуникациялық инфрақұрылым

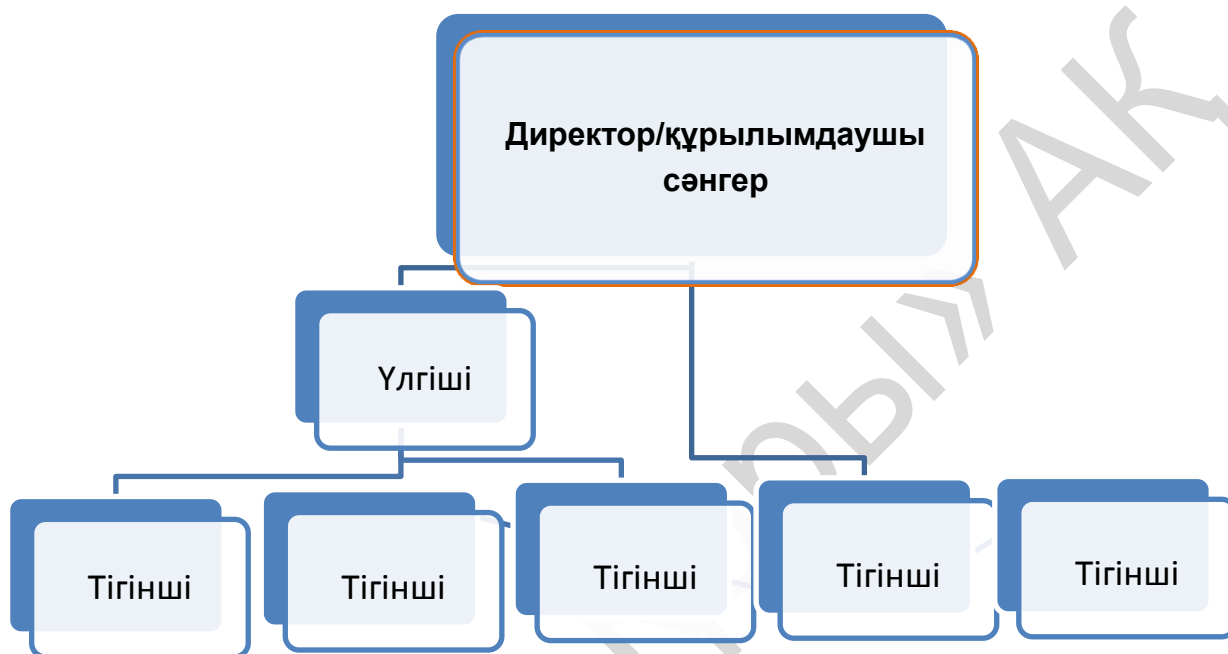
Жоба ғимаратты жалға алуды қарастырған, онда қажетті коммуникациялық инфрақұрылым бар, атап айтқанда электр-, жылу- және сумен қамту, сондай-ақ телефон байланысы. Қажеттілігі болғанда цех жұмысының шарттарына қажетті бейімделу жүргізіледі.

«ДАМУ» ҚОРЫ» АҚ

6. Ұйымдастыру тарауы

Кәсіпорынға жалпы басшылықты директор жүзеге асырады.

Кәсіпорынның ұйымдастырушылық құрылымы дәстүрлі құрылымға ие. Ол директорға кәсіпорын жұмысын жедел басқаруға және оқиғалар барысында болуға мүмкіндік береді.

3-сурет–Кәсіпорынның ұйымдастырушылық құрылымы

7. Жобаны іске асыру

7.1.Іске асыру жоспары

Осы жобаны іске асыру 2012 желтоқсаннан 2013ж. наурызға дейінгі кезеңді алады деп болжануда.

7-кесте–Жобаны іске асырудың күнтізбелік жоспары

Іс-шара/ай	2012-2013гг.			
	Желтоқсан 2012 ж.	Қаңтар 2013 ж.	Ақпан 2013 ж.	Наурыз 2013 ж.
Қаржыландыру сұрағын шешу				
Инвестицияларды алу				
Ғимаратты таңдау				
Персоналды іздеу				
Жабдықты жеткізу, құрастыру				
Жарнама орналастыру				
Жұмыстың басталуы				

7.2.Жобаны іске асыру шығындары

Инвестициялық шығындарды бағалау келесі кестеде көрсетілген.

8-кесте - 2013 ж. инвестициялық шығындар

Атауы	Сомасы, мың тг.	2013 қаңтар
Жабдық	3 124	3 124
Өндірістік мүлік	340	340
Жиыны	3 464	3 464

8. Пайдалану шығындары

Жабдықты жеткізу бойынша шығындар жабдықтың өзінің құнына қосылған.

Пайдалану шығындары ауыспалы шығындардан тұрады.

9-кесте–Айлық ауыспалы шығындар, ҚҚС-сыз

	өлшем бірлігі	баға, тг.	пальто	
			Шығын нормасы	1 кг. сома
Материал (хб), ені 150 см.	М	600	2,0	1 200
Тығыз материал, ені 140 см.	М	700		0
Түймелер	шт.	8	6,0	48
Сыдырмалар	шт.	75		0
Қысқыштар	шт.	15		0
Тойтармалар	шт.	2		0
Жиыны				1 248

Ауыспалы шығындар өнімді дайындауға арналған мата және фурнитура жұмсауларынан тұрады. Материал бағасы Өскемен қаласының Орталық нарығындағы бағаны талдау нәтижесінде көрсетілген.

9. Жалпы және әкімшілік және пайдалану шығындары

Жобамен айына 100 мың. теңге ғимаратты жалдау құны қарастырылған. Бұл құнға электр энергиясы және телефон байланысын қоспағандағы, барлық коммуналдық төлемдер енгізіледі.

Мемлекеттік гранттың құны жылжымайтын мүлікті, жер учаскесін сатып алуда және ғимарат үшін жалгерлік ақысы ретінде пайдаланылмайды.

10-кесте – кәсіпорынның айлық жалпы, пайдалану және әкімшілік шығындары, мың. тг

Кашемир пальтоның өзіндік құнының жиынтық кестесі		
Атауы	Партиялардың өзіндік құны, теңгеде	Бұйымның бір данасының өзіндік құны, теңгеде
Кашемир матаны сатып алу	3 458 000	2 000
Астарлық матаны сатып алу	778 050	450
Фурнитура	691 600	400
Астарлық материал	864 500	500
Жарнама шығындары	140 000	81
ФОТ	6 084 000	3 519
Жалгерлік төлемдер+коммуналдық төлемдер	108 000	62,46
Жиыны	12 124 150	7 012

Үй-жайды жалға алу Өскемен қаласының нарығындағы орташа жалгерлік мөлшерлемеден шыға отырып есептелді және 1 ш. метр833 теңге көлемінде есептелді. Электр энергиясының шығындары 0,4 кВт жабдық қуаттылығынан шыға отырып есептелген, жабдықты орташа жұмыс уақыты күніне 6 сағат, жарық беру шығындары 22 жұмыс күніне 1 кВт - 11,05 тг құнмен.

11-кесте–Еңбек ақыны төлеу шығындарын есептеу, мыңтг

Лауазымның атауы	Персонал саны	Айлық еңбек ақыбірлік үшін (тңг)	Жылдық еңбек ақы (тңг)
АУП			
Директор/ құрылымшы сәнгер	1	75 000	900 000
Үлгіші	1	72 000	864 000

Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
ЕТҚ жиыны	7	507 000	6 084 000

Еңбек ақыны төлеу шығындарының сомасы айына 640 мың теңгені құрайды. Әлеуметтік аударымдар айына 32 мың.тг. (еңбек ақы қорынан 5% есептеулер (бұдан әрі – ЕТҚ) міндетті зейнетақы жарналарын есепке алмағанда (бұдан әрі - МЗЖ)). Аталған сома Қазақстан Республикасының Салық кодексінің 437б. Сәйкес әлеуметтік салық сомасын азайтады (бұдан әрі–ҚР СК). Оңайлатылған мағлұмдама негізінде салықтарды есептеу салық салу объектісіне қолдану жолымен 3% мөлшерлемеде жүргізіледі (табыс) (ҚР СК 437-б.), оның ½ жеке табыс салығы құрайды (бұдан әрі – ЖТС), ½ - әлеуметтік салық.

Бұдан басқа, аударылған салықтар сомасы азаю жағына әр қызметкер үшін салық сомасынан 1,5 % мөлшерінде, егер қызметкердің орташа айлық еңбек ақысы Республикалық бюджет туралы заңмен тиісті қаржылық жылға есептелген 2-есе минималды еңбек ақыны құраса түзетуге жатады(ҚР НК 436б.).

10. Жобаны қаржылық-экономикалық талдау

10.1. Инвестициялар, жобаның табыстық–шығындық құрылымы және өзіндік құны

Жоба бойынша қорытынды салымдар 3 744 мың. теңгені құрайды. Олардың 2 745 мың. теңгесі (ҚҚС есептеумен) –жабдықты сатып алу шығындарын құрайды, 998 мың теңге (ҚҚС есептеумен) – айналымдық капитал шығындарын құрайды (шикізатты сатып алу, ЕТҚ, жалгерлік және коммуналдық төлемдер). Жобаның шығындық бөлігі кашемир матаны, астарлық матаны, фурнитура, қолданбалы материалды сатып алу, қызметкерлердің еңбек ақысы және жалгерлік-коммуналдық төлемдерді қамтиды. Жобаның табыстық бөлігі кашемир бұйымдарды көтерме өткізу есебінен қалыптасады.

12-кесте – Капиталдағы қажеттілік, теңге

Инвестициялық салымдар	Өлшем бірлігі	Теңгедегі баға
Жабдық құны	теңге	2 745 900
Айналымдық капитал	теңге	998 679
Инвестициялар жиыны	теңге	3 744 579

Жобаның табысты бөлігі негізгі қызмет есебінен қалыптасады, яғни кашемир пальтоны тігу және сату есебінен. Жобамен жылына маусымға байланысты сату динамикасының өзгеруіне тауардың 70% сату жоспарлануда. Тауар партиясын сатудан жылдық жалпы табыс 37-42 млн. теңгені құрайды. Аталған табыстылық тауарды өткізу нүктелеріндегі комиссиялық төлемдерді ескерумен түзетілген.

Пайда нормасы салықтық, пайыздық және инфляциялық күтілімдерді ескере отырып түзетілген.

Жобаның шығындық бөлігі салықтық төлемдер бойынша шығындарды (жалпы шығындардан 15%), айналымдық капиталды толықтыру шығындарын, жалгерлік және коммуналдық шығындарды, еңбек ақы қоры және жарнама шығындарын қамтиды.

Жалпы күтілетін ақша ағындары жоба бойынша оң. Жалпы пайданың күтілетін деңгейі жобаның операциялық қызметімен байланысты барлық шығындарды өтейді және жоба пайдалылығының операциялық қызметімен байланысты барлық шығындарды болжауға мүмкіндік береді.

Жобамен 6 084 мың. теңге жалпы жылдық еңбек ақы қорымен 7 жұмыс орнын құру жоспарлануда. Білікті жұмыскерлердің әрі қарай кеңейту жоспарларымен тауарды шығару көлемдерін ұлғайту бойынша.

13-кесте – Еңбек ақы қоры, теңге

Лауазым атауы АУП	Персонал саны	Бірлік үшін айлық еңбек ақы (тңг)	Жылдық еңбек ақы (тңг)
Директор/құрылымшы сәнгер	1	75 000	900 000
Үлгіші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
Тігінші	1	72 000	864 000
ЕТҚ жиыны	7	507 000	6 084 000

10.2. Мүмкін тәуекелдерді бағалау және баға түзілу әдістері

Жоба әкімшісі «Модельдік кашемир пальтосын шығару бойынша тігін цехын құру» жобасын іске асырудағы жағдайдың мүмкін нашар даму сценарийлерін де әзірледі.

Мүмкін қауіптер және оларды жою сценарийлері

14-кесте–Жобалық қауіптерді талдау

№ р/с	Қауіпті жағдай	Қауіпті жағдайдың орын алу салдарлары	Қауіпті азайту бойынша іс-шаралар
Құрылыс қауіптері			
1	Жабдықты орнатумен байланысты болжанбаған жөндеу жұмыстары	Мерзімдерді ұлғайту және жобаны ұйымдастыру құны	Барынша мұқият жұмыс жасау
2	Жабдықты жеткізу мерзімдерін сақтамау	Пайданы жоғалтуға әкелетін өндіріс кестесін жылжыту	Жұмыстарды нақты күнтізбелік жоспарлау және жобаны іске асыруды басқару

Өндірістік қауіптер			
1	Электр энергиясын берудегі кідірістер.	Жабдықтың істен шығуы	Қызмет көрсетудің кепілдік мерзімі, сатып алынатын жабдықтың сапасы
2	Бәсекеге қабілеттілікті жоғалту	Пайданы толығымен алмау (көлемді, өндірісті төмендету)	Нарықтық тенденциялардың тұрақты мониторингі
3	Шикізатты нормадан тыс шығындау	Жалпы шығындардың өсуі және өзіндік құн	Шикізатты шығындауды бақылау және күнделікті ескеру.
4	Қызметкерлердің кәсіби сәздігі	Тауарды жеткізу кестесінің үзілуі, қіндік құнының ұлғаюы	Кәсіпорындағы бақылау және есепке алу жүйесі
Сауда қауіптері			
1	Өнімді сату бағаларын мәжбүрлі төмендету	Пайданы жоғалту	Бизнес-жоспарлардың тиісті тарауында баяндалған маркетингтік іс-шаралар кешенін жүзеге асыру
2	Қайта өндіру	Маусымдылықпен байланысты тауарларды алудағы «пиктер» және «құлдыраулардың» болуы	Сату көлемінің бизнес-жоспарында көрсетілгендерге жетпеу
Қаржылық қауіптер			
1	Салық салу мөлшерлемелерін ұлғайту	Тауар өнімінің өзіндік құнының ұлғаюы	Бағаны өсіру
Форс-мажорлық жағдаяттар			
1	Індеттер, қолайсыз ауа-райы шарттары	Үлестік қалдық	Сақтандыру мүмкіндіктерін зерттеу
2	Табиғи апаттар және өзге де жағдаяттар	Жабдықтың зақымдануы	Сақтандыру мүмкіндігін зерттеу

10.3. Бағаның түзілу әдістері

Жоба әкімшісі сондай ақ оқиға дамуының пессимистік сценарилерін әзірлейді, онда кассалық ажыраулар туындауы мүмкін.

Компанияның пайданы қаржылық есептеуі бойынша күтілетінді алмауы жағдайында, жоба Әкімшісі келесі іс-шараларды өткізуді жоспарлайды.

Жоба әкімшісінің жарғылық капиталына стратегиялық инвесторды қатыстыру.

Серіктестікпен бағаны қалыптастыру нарықтық әдіспен жүзеге асырылады. Сөйтіп, барлық шығындар және өнімнің өзіндік құнын анықтағаннан кейін, Серіктестікпен айырма үстеме ақы салынады, ол өнімнің нарықтық жіберу бағасын қамтамасыз етеді.

15-кесте—Өзіндік құн құрылымы

Кашемир пальтоге өзіндік құнның жиынтық кестесі		
Атауы	Партияның өзіндік құны, теңгеде	Бұйымның бір данасының өзіндік құны, теңге

Кашемир матаны сатып алу	3 458 000	2 000
Астарлық матаны сатып алу	778 050	450
Фурнитура	691 600	400
Қолданбалы материал	864 500	500
Жарнама шығындары	140 000	81
ЕТҚ (жылына)	6 084 000	3 519
Жалгерлік төлемдер+комуналдық төлемдер	108 000	62,46
Жиыны	12 124 150	7 012

Өзіндік құны құрылымында электр энергиясы және жылу шығындары ШҚО аумағындағы әрекет етуші заңды тұлғаларға арналған тарифтік желі негізінде есептелген және ресми түрде <http://newtariffs.ru/tariff/astana-kazakhstan-2012-god-svodnaya-tablitsa-tarifov-po-vsem-kommunalnym-platezham> сайтында жарияланған.

Жарнама шығындары жарнама баспа басылымдарында шығатынын ескере отырып есептелген.

Жарнама бағалары «Бизнес плюс» газеті - <http://biznesplus.asiapages.kz/info/price/465>, телевидение - <http://astana.satu.kz/p98069-beguschaya-stroka-kanale.html>, газета «ИнфоЦес» - http://www.info-tses.kz/advertising/prays_list/index.php қолданыстағы прайс парақтарын ескере отырып қабылданған. «Из рук в руки» газетінің прайсы қосымшамен жіберілген.

Өндіріс құрылымы және өнімді сату, сондай-ақ сатуға кететін комиссиялық шығындар келесі кестеде көрсетілген.

16-кесте—Өндіріс және өткізу құрылымы

Кәсіпорынның жылдық құрылымы, данада	2013	2014	2015	2016	2017	итого за год
Кашемирпальто	1 729	1 729	1 729	1 729	1 729	8 645,00
Нақты өткізу саны	1 210	1 210	1 210	1 210	1 210	
Жиыны	1729	1729	1729	1729	1729	8 645,00

Шығарылатын өнімнің бірлігі үшін кәсіпорын бағалары, теңгеде

Кашемир пальто	45 000	48 150	51 521	55 127	58 986	258 783,26
Жиыны	45 000	48 150	51 521	55 127	58 986	
Өткізу нүктелерінің комиссиялары						
Кашемир пальто, дана үшін	10 000	10 700	11 449	12 250	13 108	57 507,39
Кашемирпальто, партия үшін	12 103 000	12 950 210	13 856 725	14 826 695	15 864 564	
Жиыны	10 000	10 700	11 449	12 250	13 108	
Комиссияны ескерусіз жалпы пайда						
Кашемирпальто	54 463 500	58 275 945	62 355 261	66 720 129	71 390 538	
Жиыны	54 463 500	58 275 945	62 355 261	66 720 129	71 390 538	
Зауыттың жылдық жалпы пайдасы, мың теңге						
Кашемир пальто	37 173 500	39 775 645	42 559 940	45 539 136	48 726 875	213 775 096,59
Жиыны	37 173 500	39 775 645	42 559 940	45 539 136	48 726 875	

Тігін жабдығын сатып алу «ШВЕЙТОРГ-УСТЬ-КАМЕНОГОРСК» ЖШС компаниясында жүзеге асыру жоспарлануда. Коммерциялық ұсыныс бизнес – жоспарға тіркеледі.

10.4. Жоба тиімділігінің қаржылық-экономикалық тиімділігінің көрсеткіштері

Жобаның қаржылық-экономикалық тиімділігін есептеуде дисконттық мөлшерлеме 9% деңгейіне көтерілген. Дисконттау мөлшерлемесінің белгіленген өлшемі 2012 жылы «Самрұқ-Қазына» ФНБ ұсынылады және Қазақстан Республикасының аумағында өткізілетін инвестициялық жобалар бойынша болжамды ақша ағындарын құнсыздандырудың нақты үрдісін көрсетеді.

Жобаның қаржылық-экономикалық үлгісін есептеуде (жоспарлау көкжиегі – 7 жыл) болжамды ақшалай ағындар негізінде келесі қаржылық-экономикалық тиімділік көрсеткіштері алынды.

- Жобаның рентабельділігі индексі (PI) 2,67 құрады, ол жобаны салынған капиталға жоғары берумен жоғары рентабельді ретінде көрсетеді;

- Жоба бойынша ақшалай қаражаттың келтірілген таза құны (NPV) – 44 202 мыңтеңге. Аталған көрсеткіш жобаны өткізуден алынатын дисконтталған ақшалай қаражаттың оң жоғары деңгейін көрсетеді, ол жобаны жоғары болжамды қаржылық беруге дәлел болады және жобаны инвестициялық тартымды етіп көрсетеді;

- Рентабельділіктің ішкі нормасы (IRR) – 25%. Дисконттаудың пайдаланылған мөлшерлемесінде 9%, қаржылық беріктіктің үлкен қоры және саладағы инфляциялық қысымның мүмкін үрдістерінен қорғалу бар;

- Жоба өтелімділігінің дисконтталған мерзімі – 0,4 жыл;

Жалпы алғанда, жобаның қаржылық-экономикалық тиімділігі көрсеткіштеріне сәйкес оның қаржылық өткізгіштігі және қауіптің қолданылатын деңгейі туралы қорытынды жасауға болады.

Алынған көрсеткіштер «Модельдік кашемир пальтоны шығару бойынша тігін цехын құру» жобасын экономикалық тиімді және бодамды шығындарды және жобаның экономикалық әсері болжамды салыстырылғанын көрсетеді.

11.Әлеуметтік-экономикалық және экологиялық ықпал

11.1.Жобаның әлеуметтік-экономикалық мәні

Аталған аймақ аталған жобаны іске асыру үшін жеткілікті еңбек қорларына ие. Осыан байланысты Компания қызметі жергілікті жұмыскерлердің кадрларымен қамтамасыз етіледі.

Технологиялық үрдістің ерекшелігі және бірегейлігі білікті мамандардың бар болуын болжайды, ол өз кезегінде Компания персоналының білім деңгейін арттыруға жағдай жасайды.

Бұдан басқа, аталған жобаны іске асыру сырт киімнің қазіргі технологияларын игеруге мүмкіндік береді, сонымен өатар нарықта тауарларды жылжытумен және өткізуді практикалық басқарумен келешекті жүйелер.

Аталған жоба мемлекет экономикасы дамуының қажеттіліктеріне толығымен сәйкес келеді, себебі оны іске асыру тоқыма өнімінің ішкі өндірісінің даму қажеттіліктеріне сәйкес келеді, осы арқылы импортты ығыстыруға жағдай жасайды. Ұсынылған жоба бүгінгі күні өте өзекті болып табылады.

Аталған жоба келесілерге жағдай жасайды:

- Аймақтағы тауар айналымын ұлғайтуға;
- нарықтың аталған сегментінде импортты ығыстыру келешегінде;
- Өскемен қаласындағы нарықтағы сыртқы киімді бөлшектік сататындар ішінде сау бәсекелес ортаны тудыру (сұраныстың маусымдық өзгерістері орын алады);
- Жаңа жұмыс орындарын құру;
- Салық салу базасын құру.

Қазіргі жылу шаруашылығын ұйымдастыру аталған аймақтың тұтынушыларына сапалы өнімді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, осы арқылы ықтимал тұтынушылардың өмір сүру деңгейі мен сапасын маңызды түрде жақсартады.

12.2 Қоршаған ортаға ықпалы

Жоба қосымша экологиялық сараптауды қажет етпейді, себебі қолданылатын технология барлық қажетті экологиялық нормаларды сақтауды қамтамасыз етеді. Аталған қызмет қоршаған орта үшін қауіпсіз және Қазақстан Республикасының ережелеріне және заңдарына қатаң сәйкестікте өтеді.

Аталған қызметпен байланысты экологиялық қауіптер өте аз.

17-кесте–Жоба шеңберінде табиғатты қорғау іс-шараларын іске асыру кестесі

Іс-шара мақсаты	Іс-шара
Табиғатқа теріс ықпалды төмендету	1.Табиғатты қорғау технологияларын қолдану 2.Қоршаған табиғи ортаға теріс ықпалдарды азайту
Қоршаған ортаны қорғау	1. Өндірістің экологиялық зиянды құралдарын пайдаланбау; 2. Табиғи байлықтарды пайдалану қажеттілігінің болмауы.
Қоршаған ортаға мүмкін теріс әсерлерді анықтау	1. Жүйелі тексеру

Табиғатқа теріс әсерді төмендету мақсаттарында кәсіпорын жоспарларында — қоршаған табиғи ортаға теріс әсерлерді азайту орын алған.

Өндірістің технологиялық үрдісі тарапынан қоршаған ортаға ықпалды төмендету мақсатында, сондай-ақ экономикалық сипаттағы түсініктерден шыға отырып күнделікті мониторинг, есепке алу және өңделген шикізатты кәдеге жарату мақсатты болып табылады.